

Warszawa, grudzień 2019 r.

Recenzent

dr hab. Barbara Kowalewska, prof. uczelni

Wydział Architektury Wnętrz

Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja dorobku artystycznego oraz działalności dydaktycznej
Pani doktor nauk technicznych w zakresie architektury i urbanistyki
Magdaleny Gyurkovich
sporządzona w związku z przewodem habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych
i dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe.**

Zlecenie zostało podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) w związku z art. 179 ust. 2 Ustawy z dn. 3 lipca 2018 r. oraz Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669) powołującej komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki projektowe Pani dr Magdaleny Gyurkovich.

Oceny dokonano na podstawie następujących materiałów przedłożonych w 5 tomach:

1. Autoreferat opracowany w języku polskim i angielskim, dokumentacja dorobku artystycznego oraz informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki.
2. Opis osiągnięcia artystycznego w języku polskim i angielskim **„Stoisko przestrzeń pomiędzy eksponatem a otoczeniem”. Projekt polskiej ekspozycji na Targach Hanowerskich 2017 „Polska Kraj Partnerski”**
3. Portfolio projektowe od otrzymania tytułu doktora
4. Portfolio projektowe przed otrzymaniem tytułu doktora
5. Dorobek dydaktyczny oraz powyższej dokumentacji w postaci zapisu cyfrowego.

Pani Magdalena Gyurkovich swoją przygodę ze sztuką projektowania rozpoczęła w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu, którą ukończyła w 1993 roku dyplomem magisterskim z wyróżnieniem. Po dyplomie podjęła intensywną pracę przy projektach wystawienniczych zdobywając nowe doświadczenia w pracach zespołowych przy organizacji i realizacji przestrzeni targowych.

W autoreferacie habilitantka pisze: *„Z praktyki wiedziałam, że istotny jest kontakt i umiejętność zrozumienia klienta, jego potrzeb i aspiracji, a również zrozumienia celu dla jakiego powstaje stoisko. Priorytety firm w wystawieniu się na targach, które były naturalne w latach 90. zaczęły się dynamicznie zmieniać i uznałam, że potrzebuję narzędzi i umiejętności, które pozwolą mi je zrozumieć.”*

Dlatego też w latach 2001-2002 odbyła podyplomowe studia Public Relation na Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu.

W 2002 roku podjęła studia na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej, gdzie kolejno w 2006 r. obroniła dyplom inżynierski pod kierunkiem arch. Dimitrijewa Mladenovic`a, a następnie w 2008 r. dyplom magisterski, którego promotorem była dr. hab. inż. arch. Ewa Pruszevicz-Sipińska, prof. Politechniki.

Od roku 1995 prowadzi własną pracownię projektową, gdzie zdobywa własne doświadczenia zawodowe na polu wystawiennictwa targowego, uprzednio będąc obserwatorem projektów i realizacji Ojca Witolda Gyurkovich`a.

Od roku akademickiego 2005/2006 pracuje na stanowisku asystenta na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej w Instytucie Architektury i Planowania przestrzennego w Zakładzie Architektury Miejsc Pracy i Rekreacji.

Kilkanaście lat pracy przy projektowaniu ekspozycji i stoisk targowych oraz czynna praca dydaktyczna zaowocowały w 2016 r. rozprawą doktorską na macierzystym Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej „Współczesne kierunki kształtowania architektury wystawienniczej”, której promotorem był prof. dr. hab. inż. arch. Wojciech Bonenberg.

Ilość zgromadzonego dorobku artystycznego do roku 2016, przed otrzymaniem tytułu doktora jest imponująca. Portfolio – tom 4 – zawiera istotne dla habilitantki projekty oraz ich realizacje i jest ich 287.

Są to projekty wystawiennicze średnio i wielkopowierzchniowe zrealizowane na polskich i światowych targach dla powszechnie znanych firm z różnych sektorów branżowych.

Moją uwagę zwróciły szczególnie ekspozycje dedykowane ArenaDesign, gdzie należały docenić kreatywność ich autorki w doborze niestandardowych materiałów i umiejętności czytelnego wyeksponowania prac studenckich, tak aby każdy z nich był zauważony, a przesłanie treści kształcenia Wydziału Architektury czytelne dla odbiorców.

Habilitantka w autoreferacie określa je jako jedne z najprzyjemniejszych przygód wystawienniczych i pisze: *„Zależało mi na działaniu przestrzeni, detal był ważny, ale był na drugim planie istotne było budowanie jednorodnego głównego kadru ekspozycji”* i dalej: *„Tę realizację uważam za bardzo cenną w moim doświadczeniu projektowym.”*

W zapisie struktury autoreferatu – w tomie 1– odnajdujemy czynny udział Pani Magdalena Gyurkovich w publikacjach naukowych Politechniki Poznańskiej w postaci kilku artykułów dotyczących wystawiennictwa i kształtowania przestrzeni wystawienniczych.

Dorobek artystyczny zgromadzony po roku 2016 i przedstawiony w portfolio – tom 3 jest równie imponujący, zważywszy na deklarację habilitantki, iż Jej udział projektowy jest 100%.

W autoreferacie habilitantka pisze: *„W obecnej pracy twórczej wybieram jednak pracę freelancera, osoby w pełni odpowiedzialnej za cały proces tworzenia projektu stoiska od koncepcji poprzez prezentację dla odbiorcy...”*

Będąc czynnym wystawiennikiem wiem jaki to ogrom pracy i dobrze zgrany zespół wykonujący trafnie polecenia głównego projektanta.

Projekt stoiska od ogólnej wizji przestrzeni – jej podziału, funkcjonalności i należytej ekspozycji produktów, wymaga jeszcze opracowania w szczegółach na poziomach kilku branż i etalazu produktów. Kluczowym przy uzyskaniu efektu projektowanego w postaci realizacyjnej okazuje się wykonawca stoiska. Niewątpliwie habilitantka posiada takie zaplecze techniczne.

Pani Magdalena Gyurkovich prezentuje wybór tj. 66 projektów przestrzeni targowych zrealizowanych głównie w Poznaniu, ale również Gdańsku, Bolonii, Abu Dhabi. Powierzchnia realizowanych stoisk jest różna od standardowych 60 m² po wielkopowierzchniowe do 1000 m² i więcej. Spośród przedłożonych w tomie 1 – wyróżnia 27 realizacji.

Kilka razy pojawia się realizacja stoiska dla firmy MAZAK w różnych odsłonach na powierzchni 650 m² i 450 m². Podobnie jest ze stoiskiem dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Wypocznij na wsi” czy dla firmy JANPOL lub PRUSZYŃSKI.

Świadczy to o zadowoleniu z efektów realizacyjnych zamawiającego projekt stoiska.

Kolejnym dowodem na profesjonalność habilitantki w wykonywaniu podjętych zadań projektowych są liczne nagrody, wyróżnienia i medale w konkursach na ekspozycję targową roku – przytoczę tylko kilka – otrzymane przed doktoratem:

Srebrny Medal w konkursie Stoisko Roku w konkursie Polskiej Izby Przemysłu Targowego za projekt stoiska Blachy Pruszyński na targach Budma, 2008;

Złoty Medal w konkursie Stoisko Roku za projekt ekspozycji Bumar na targach MSPO, 2008;

Srebrny Medal za Stoisko Roku w konkursie Polskiej Izby Przemysłu Targowego

za ekspozycję Ministerstwa Gospodarki na targach Cebit Hanower, 2012;

Pierwsze miejsce w konkursie Ekspozycja Roku 2016 w kategorii ekspozycji targowych ponad 50 m² w konkursie Polskiej Izby Przemysłu Targowego za projekt dla firmy Somfy na targach Budma w Poznaniu, 2016;

oraz nagrody otrzymane po doktoracie:

Pierwsze miejsce w konkursie Ekspozycja Roku 2017 w kategorii ekspozycje targowe zagraniczne powyżej 50 m² w konkursie Polskiej Izby Przemysłu Targowego za ekspozycję

Polska Kraj Partnerski na Międzynarodowych Targach Hanowerskich Hannover Messe, 2017;

Pierwsze miejsce w konkursie Ekspozycja Roku 2018 w kategorii stoisko 25-50m² w konkursie Polskiej Izby Przemysłu Targowego - za cykl stoisk Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod hasłem „Odpoczywaj na wsi” na 11. targach turystycznych w Polsce.

Projekt stoiska – to świadomość przestrzeni hali ekspozycyjnej – jej kubatury, to zwrócenie uwagi na ciągi komunikacyjne i relacje z zabudową sąsiednich stoisk; to także umiejętność współpracy z głównym architektem hali ekspozycyjnej, a wiedza o funkcjonalność stoisk, przepływu bezkolizyjnego przez nie zwiedzających jest konieczna. Pani Magdalena Gyurkovich posiada tę świadomość projektową od: umiejętności zbudowania architektury „od zera” wolnostojącej, stabilnej w swojej konstrukcji, zbudowania narracji dla danych produktów i przedsięwzięć danej firmy oraz biegłości w operowaniu grafiką wielkoformatową i kolorem w przestrzeni.

Należy podkreślić tu złożoność projektową w tworzeniu przestrzeni wystawienniczych: to budowanie wielkopłaszczyznowego obrazu, który odbierany na kilku optykach ludzkiej percepcji, który jest swoistą przestrzenną reklamą danej firmy i jej produktów.

Zgadzam się z dysertacją habilitantki: *„Myślenie kadrem to również budowanie drogi zwiedzania, elementu oczywistego w sztuce projektowania wystaw, takiego kształtowania drogi poznawczej, aby odbiorca był w stanie zrozumieć założenia prezentacji - tego procesu przekazywania informacji.”*

Wystawiennictwo jest sztuką interdyscyplinarną, która czerpie ze wszystkich dziedzin sztuk pięknych. To też czasem narracja dźwiękowa i świetlna umiejętnie wpisana w przestrzeń stoiska.

Wystawiennictwo targowe to również tkanka architektoniczna, tym razem wpisana w kubaturę hali EXPO, a nie urbanistykę miejską.

Jako wystawiennik z wyboru, ze zrozumieniem odczytuję moc użytych czystych kolorów w stoiskach targowych Pani Magdalena Gyurkovich. Świat ekspozycji targowych jest całkowicie różny od czasowych ekspozycji muzealnych. To przestrzenny plakat, w którym zawarte jest główne przesłanie wystawcy, nie może wymagać dodatkowych dopowiedzeń, co ma miejsce w galeriach i muzeach ekspozycji czasowej. Stałe ekspozycje rządzą się innymi zasadami.

W dorobku twórczym przedłożonych do przewodu habilitacyjnego daje się zauważyć pewną powtarzalność rozwiązań, co niestety wymuszają dyrektywy projektowe stoisk targowych. Modułowość jest sprzymierzeńcem realizacji czasowych i krótkotrwałych. Modułowość zapewnia możliwość odtworzenia stoiska w pierwotnym gabarycie lub jego mniejszej kubaturze, ale jednocześnie ogranicza projektanta, który wpada w określony alfabet. Alfabet ten przekłada się na takie elementy zabudowy jak: fryzy podwieszane, komponenty ścianek działowych, standardowe wyposażenie mobilne w postaci lady lub krzesel/ foteli. Wystawiennictwo targowe w mojej ocenie to instalacja przestrzenna, gdzie kluczowym jest zdecydowane działanie poprzez podział przestrzeni formą, kolorem i światłem. Głównym celem tego działania jest zbudowanie przestrzeni przyciągającej zwiedzających i jej zapamiętanie oraz spełnienie merytorycznych wymogów zamawiającego/inwestora. Dlatego też habilitantka pisze: *„Tworząc stoisko tworzę przestrzeń dla ludzkiej aktywności, która ma przynieść konkretne rezultaty na przykład procesy poznawcze.”*

Tu chciałbym wyróżnić i docenić realizacje Pani Magdaleny Gyurkovich takie jak: dla firmy MAZAK, za umiejętność kształtowania przestrzeni, klarowność ekspozycji produktów – co nie jest rzeczą łatwą odpowiednio zaprezentować obrabiarki CNC i wycinanki laserowe; stoisko dla Ministerstwa Obrony Narodowej w Kijowie, które zadziało jak przestrzenny plakat dowodząc o naszej narodowości; stoisko dla firmy JANPOL z 2017 r., gdzie zaaranżowana została przestrzeń komfortu i doznania odpoczynku. Po raz kolejny pragnę zwrócić uwagę na realizacje dla Strefy Designu4Senses. Odbieram to jako świeże spojrzenie na przestrzeń doświadczonego wystawiennika, bez myślenia modułowością targową. Realizacja godna pochwały.

Przeglądając dokumentację przedłożonego materiału w tomie 3 zauważam jednak drobną niespójność w opracowaniu graficznym dokumentacji rysunkowej. Dostrzegam różne sposoby podania projektów. Brakuje mi również skrótowego opisu realizacji, który zawierałby opis materiałowy zabudowy i techniki wykonania. Jak rozumiem leżało to już po stronie firmy wykonawczej.

Domniemam również, iż habilitantka wykorzystywała różne oprogramowania graficzne do wykonania dokumentacji projektowej poszczególnych stoisk i ich zabudowy.

Zestawiając wypowiedź w Autoreferacie pani Magdaleny Gyurkovich z przedłożonym dziełem należy docenić doskonałą wyobraźnię przestrzenną w kształtowaniu wielkopowierzchniowych ekspozycji. Świadome operowanie skalą elementów budujących architekturę stoisk targowych połączone z umiejętnym kreśleniem kadrów przestrzennych i ścieżek dla zwiedzającego

z pełnym ukłonem wobec produktów bądź przesłania eksponowanej Instytucji, przedsiębiorstwa.

Szczegółnej analizie w postępowaniu habilitacyjnym poddajemy autoreferat habilitanta jak również przedłożone dzieło o tytule „**Stoisko przestrzeń pomiędzy eksponatem a otoczeniem. Projekt polskiej ekspozycji na Targach Hanowerskich 2017. Polska Kraj Partnerski.**”

Już na wstępie mojej oceny pragnę zauważyć spójność wypowiedzi w autoreferacie i opisie dzieła. Rozważania zawarte w wypowiedziach znajdują odbicie w opisie procesu projektowego i realizacyjnego w.w. stoiska targowego.

W pierwszych słowach opisu habilitantka dokonuje odwołania do dysertacji doktorskiej – jako ciągu myślowego o „*kształtowaniu przestrzeni wystawienniczych z uwzględnieniem potrzeb i charakterystyki adresata przekazu ekspozycji.*”

Powołuje się na dwie osobowości architektów, które wniosły istotny wkład w kształtowanie przestrzeni wystawienniczych – Franco Abini i Carlo Scarpa.

To reprezentanci różnego traktowania obiektu w przestrzeni ekspozycyjnej: Franco Abini - to tworzenie ekspozycji od eksponatu, a Carlo Scarpa - to budowanie relacji, dialogu pomiędzy eksponatami. Poglądy obu mistrzów jak określa to Pani Magdalena Gyurkovich, są dla Niej istotne w poszukiwaniu własnych rozwiązań i relacji przestrzennych.

W dalszej części rozważań autorka przedkłada 4 charakterystyki projektowania wystaw.

W pierwszej dowodzi, iż: „*Projektant nie poddaje planowaniu drogi percepcji widza pomiędzy eksponatami, w zamian proponuje percepcje ekspozycji poprzez sumę atrakcyjnych kadrów.*”

W przeciwstawnej do pierwszej, drugiej charakterystyce odnosi się do sytuacji, kiedy „*projektant ze swoją koncepcją formy wychodzi „przed” eksponat.*”

W trzeciej odwołuje się do linearnego kształtowania przestrzeni wystawienniczej, tak typowej dla pierwszych galerii sztuki.

W ostatnim sposobie widz otrzymuje idealistyczny obraz „*przeżycia przestrzeni i eksponatu*”- współbrzmienia, do którego w projektowaniu ekspozycji powinniśmy dążyć.

Taką dewizą projektową kieruje się habilitantka:

„*...w projektowaniu ekspozycji interesuje mnie zainicjowanie takich form i rozwiązań, aby mogła nastąpić relacja pomiędzy; skupiam się na całości, dążę do zawładnięcia przestrzenią i dedykowania jej celowi wystąpienia*”.

Opisu dzieła habilitantka dokonuje bardzo wnikliwie, nakreślając poszczególne etapy pracy nad projektem: od założeń określonych przez zamawiającego - Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, poprzez przyjęte założenia funkcjonalne zapewniające funkcjonowanie bezkonfliktowe na przestrzeni stoiska wg hierarchii uczestników - wystawców i kolejne ewolucje do projektu wykonawczego.

Niewątpliwie przeciwieństw było wiele. Należało pogodzić założenia Inwestora z czytelnością plastyczną formy spełniającej swoją funkcję.

Dlatego też zgadzam się z Panią Magdaleną Gyurkovich:

„*Odniesienie do funkcji pada w opisie koncepcji wielokrotnie, można odnieść wrażenie, że jest kwintesencją założenia. „Tak i nie”, a może bardziej precyzyjnie „nie i tak”; dla mnie projektanta funkcja nie tworzy formy ale projektant musi ją uwzględnić i używać jako tworzywa kompozycji, ekspresji, funkcja jest „lustrem” zrozumienia użytkownika przestrzeni,*

jego celów. Synergia formy i funkcji daje taką przestrzeń, w której cechy tej pierwszej kreują wyraz plastyczny, budują hierarchię planów, przekształcają „pustkę”2 w dedykowaną przestrzeń.”

Pragnę zauważyć niepodważalną umiejętność projektową habilitantki w panowaniu nad kształtowaniem tak potężnej przestrzeni - 1254 m².

Forma zabudowy, sposób jej kształtowanie w zgodzie z narzuconymi funkcjami oraz dobór skali działania kolorami narodowymi: białym i czerwonym, zasługuje na docenienie i uznanie.

To potężny wkład pracy projektowej, wymuszający przewidzenie nieprzewidzianych sytuacji montażowych już na miejscu. Wymaga to elastyczności w myśleniu o przestrzeni i dawaniu szybkich odpowiedzi, ale przede wszystkim poprawnych projektowo rozwiązań.

Wkład Autorki projektu zasłużył się na jego realizację.

Chciałabym jednak zauważyć, iż czuję pewien niedosyt w przedłożonej dokumentacji dzieła.

Zabrakło mi opisów użytych materiałów i technologii wykonania, które przekładają się na rozwiązania techniczne – tak ważne przy realizacji. To podobne wskazanie do dokumentacji przedstawionej w tomach dotyczących dorobku artystycznego.

Ta drobna sugestia nie wpływa na moją decyzję i przedstawione dzieło zasługuje na uznanie.

Dydaktyka

Pani Magdalena Gyurkovich od roku akademickiego 2005/2006 jest zatrudniona na stanowisku asystenta na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej w Instytucie Architektury i Planowania przestrzennego w Zakładzie Architektury Miejsc Pracy i Rekreacji. Od tego czasu wykazała się wartym uwagi dorobkiem dydaktycznym jak również w zakresie popularyzacji nauki i sztuki.

Jest autorką organizacji wewnątrz wydziałowych ekspozycji i warsztatów.

Była recenzentką 12 dyplomów inżynierskich, 4 dyplomów magisterskich oraz była promotorem 6 dyplomów inżynierskich i 3 magisterskich.

Habilitantka pełniła opiekę naukowo-artystyczną nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji prowadząc zajęcia projektowe i wykłady z Wystawiennictwa, Wzornictwa Przemysłowego, Design`u, Projektowania obiektów rekreacyjnych, Innowatyki oraz Marketingu. W wyżej wymienionych pracowniach prowadzi również swą pracę dydaktyczną.

Wysoko oceniam przedłożone w dokumentacji realizacje prac studenckich. We wszystkich prowadzonych zajęciach zauważalne jest zaszczepianie wśród studentów myślenie wielopłaszczyznowe, wykorzystujące wszystkie rodzaje sztuki i media po współczesne technologie. To nauczanie interdyscyplinarne jest tak ważne we współczesnym kształceniu młodych projektantów.

Otwartość na wszem obecne technologie i materiały rozszerza nowe spektrum do działań projektowych. Jest to niezwykle ważne, aby poszukiwać, poznawać, inspirować się innych dokonania – a nie kopiować.

W tej części również zabrakło mi opisu stawianych przed studentami zadań. Wówczas odbiór dokumentacji byłby dla recenzenta pełniejszy.

Konkluzja

Wobec powyższego stwierdzam, że przedłożony do oceny materiał spełnia kryteria pracy habilitacyjnej. Jest niepodważalnym i istotnym, popartym bogatym doświadczeniem zawodowym wkładem w rozwój dyscypliny wystawiennictwa. Potwierdzam, że Pani dr Magdalena Gyurkovich jest znakomicie przygotowana do samodzielnej pracy artystycznej i dydaktycznej. Dowodem na to jest Jej aktywność i zaangażowanie na polu zawodowym, twórczym, dydaktycznym i organizacyjnym w macierzystej Uczelni.

Wnioskuje o nadanie doktor Magdalenie Gyurkovich stopnia Doktora Habilitowanego Sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych i dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe.

dr hab. Barbara Kowalewska, prof. uczelni